

De slag om Antwerpen

De geschiedenis leert ons dat Antwerpen een stad is waar electorale verrassingen niet uitgesloten zijn en de vrees bestaat dat de gemeenteraadsverkiezingen in Antwerpen zullen uitdraaien op het verwerven door het Vlaams Blok van een blokkeringsmeerderheid. Dit zou leiden tot een ondemocratisch en/of een onwerkzaam bestuur. Aan verschillende politieke actoren 'ter linkerzijde' heeft de redactie vragen hieromtrent voorgelegd.

Wanneer we er van uitgaan dat het Vlaams Blok geweerd wordt van de macht of machtsdeelname in Antwerpen, dan is het evenmin onverschillig welke coalitie de macht zal verwerven, hoe en of groen-links zich kan handhaven of versterken tegenover de neo-liberale invloed op het stedelijk beleid.

Sedert het interbellum was er in deze stad een sterke sociaal-democratische traditie en aanwezigheid in het bestuur, zij het dat deze sedert vorige verkiezingen fel ingekrompen is. Ook radicaal links was en is niet afwezig als ideologische, politieke en syndicale onderstroom. Met onderbrekingen was er van 1946 tot 1976 een communistisch gemeenteraadslid en tussen de sociaal-democratie, de groenen en radicaal links bestaan er wisselende positieve en negatieve contacten en relaties, zowel op electoraal vlak als bijvoorbeeld binnen de socialistische arbeidersbeweging. Tenslotte kan er gewezen worden op de invloed van de ACW-vleugel binnen de CVP, die immers decennia lang samen met de SP de stad bestuurde.

Vanaf het najaar 1999 gingen er stemmen op om te komen tot groen-linkse eenheid bij de komende gemeenteraadsverkiezingen. Vanuit 'klein-linkse' hoek werd zelfs een petitie daartoe gelanceerd en de groep Nieuw Links binnen de SP organiseerde, gesteund door SP en Agalev en klein-links, een trefdag in een zaal van het ACW.

Uiteindelijk mislukte het project in zijn ultieme doelstelling en groen-links gaat in verspreide en gescheiden orde de verkiezingen tegemoet: SP en Agalev dienen aparte lijsten in maar bieden wel ruimte voor "onafhankelijke" kandidaten, al dan niet behorende tot 'klein links'. Zo zullen enkele KP-ers een bescheiden plaats krijgen op de SP-lijsten voor gemeente en district terwijl SAP-militanten op de Agalevlijst terechtkomen. Ook in andere Vlaamse steden kwamen dergelijke lijsten tot stand. Binnen de Beweging voor Sociale Vernieuwing trad een scheuring op: het 'enfant terrible' Patsy Sörensen gaat met het rechts-populistische Vivant in zee en anderen maken deel uit van de Agalevlijst. De PVDA blijft zich koesteren in 'haar eigen gelijk en zuiverheid' en dient andermaal een eigen lijst in.

Deze ontwikkeling 'op het terrein' in acht genomen blijven er zich na de verkiezingen voor groen-links in zijn brede betekenis en verscheidenheid de volgende uitdagingen en problemen te stellen: hoe en met welke coalitie en programma kan er een dam opgeworpen worden tegenover het Vlaams Blok?

Hoe kan men weerwerk bieden tegen de neo-liberale invloed? Is er voldoende ruimte aanwezig voor een constructieve maar ook kritische bijdrage van radicaal-links binnen de alsnog beperkte samenwerkingsverbanden en lijstverruiming van zowel SP als Agalev?

Om een betere kijk te verwerven op deze problemen en de interne tegenstellingen op het groen-linkse schaakbord, had de redactie van het Vlaams Marxistisch Tijdschrift, reeds enige tijd geleden, d.w.z. voor de "uiteindelijke" maar waarschijnlijk geenszins definitieve afloop van het electorale voorspel, aan verschillende personen uit de Antwerpse linkerzijde, de hierna volgende vragen voorgelegd:

- 1) *Hoe beoordeelt u het stadsbestuur gedurende de laatste bestuursperiode? Was de samenwerking in de meerderheidscoalitie vruchtbaar? Welke zijn volgens u minpunten geweest in de samenwerking? Liggen de oorzaken ervan bij de andere coalitiepartners? Waar en hoe kon, desgevallend, de inbreng van u zelf en/of uw politieke groep beter geweest zijn?*
- 2) *Hoe schat u de dreiging van het Vlaams Blok in? Hoe efficiënt is het cordon sanitaire? Heeft het het Vlaams Blok achteruit gedrongen of tegengehouden? In welke mate wordt de agenda van het Vlaams Blok door andere partijen overgenomen? Zal het cordon sanitaire stand houden?*
- 3) *Is een rood-groene coalitievorming (voor de verkiezingen en verder ...) noodzakelijk en mogelijk? Waar liggen er volgens u kansen voor zo'n samenwerking?*

De "gesprekspartners" aan wie wij de vragen voorlegden kon men beschouwen als kritische linkse 'outsiders'. Ook in het verleden hebben zij geijverd voor het tot stand komen van een duidelijk geprofileerde en consequente groen-linkse eenheid, weliswaar vanuit deels verschillende visies en posities. Binnen deze groep is Patrick Janssens enigszins een geval apart. Van hem onthouden we echter de uitspraak dat de SP meer naar links moet.

Johan Bijttebier is kandidaat voor de gemeenteraad en lid van Agalev. Hij behoorde daarvoor tot de kritische "Multatuligroep" in de Antwerpse SP. Hij was tijdens de gemeenteraadsverkiezingen in 1982 een vurig promotor van de ELA-lijst (Ecologisch Links Alternatief), een eenheidslijst van KP, SAP en onafhankelijken, actief in de vakbeweging en nieuwe sociale bewegingen. Hij is vooral werkzaam op het terrein van de wijk- en migrantenwerking.

Lode Hancké is ex-voorzitter van de SP-fractie in het Vlaamse parlement en de Antwerpse gemeenteraad. Hij was ook gedurende twee jaar voorzitter van de Antwerpse SP-federatie.

Patrick Janssens is nationaal voorzitter van de SP. Hij is binnen de Antwerpse politiek een nieuwkomer. Op de trefdag, georganiseerd door Nieuw Links, voerde hij het woord samen met de lijsttrekster van Agalev, Chantal Pauwels.

Luc Lamote is lid van Agalev. Hij is een gewezen KP-militant en in die hoedanigheid actief voor de Ela-lijst.

Ludo Loose is gewezen voorzitter van de KP-Vlaanderen en ex-provincieraadlid. Bij de campagne voor de gemeenteraadsverkiezingen in 1994 behoorde hij tot de groep, die rond Lode Hancké, toen fractieleider van de SP in de gemeenteraad, ijverde voor een open en verruimde SP-lijst.

Peter Veltmans is lid van het politiek bureau van de SAP. Hij was als adviseur van Patsy Sörensen en de BSV betrokken bij de onderhandelingen die leidden tot de vorming van de huidige coalitie in de Antwerpse gemeenteraad.

Johan Bijttebier (Agalev)

Decennia lang werd Antwerpen bestuurd door een SP-CVP-coalitie, die met een afkalvende steun van het kiezerspubliek en toenemende indolentie de problemen in de sinjorenstad liet aanmodderen. Nergens in Europa kon het gebeuren dat in een stad met de omvang van een half miljoen inwoners twee partijen in staat bleken om gedurende tientallen jaren – zonder de oppositie toe te laten – de touwtjes in handen te houden en oppermachtig de postjes te verdelen in de ambtenarij. Door het pervers systeem van het cliëntelisme, dat de leden reduceerde tot cliënten en kiesvee, kon men van binnenuit geen soelaas verwachten. Paleisrevoluties waren uitgesloten en in dergelijk klimaat moet de opkomst van zowel het Vlaams Blok als Agalev gesitueerd worden. Nieuwe uitdagingen werden niet opgenomen en grootstedelijke problemen in deze stad van "Baas Ganzendonken" bleven aanslepen. Toen het water aan de lippen kwam, moest het ancien regime de oude oppositie (VLD) en Agalev in een veelkleurige coalitie opnemen.

De samenwerking was vruchtbaar – omdat een einde is gesteld aan grove misbruiken – maar zij was van meet af aan gegijzeld door de tegenstrijdige belangen van deze coalitie. Vruchtbaar was de samenwerking vooral doordat zij het cordon sanitaire wist vol te houden en de meerderheid op dit terrein geen toegevingen heeft gedaan. De omvorming van de ambtenarij naar een performant beleidsinstrument kon ten dele worden

gerealiseerd door de basis te leggen voor een objectivering van de benoemingen en door de invoering van een neutraler examensysteem.

In de toekomst kan verder gewerkt worden aan dit positief perspectief. Voor Agalev was het de eerste maal dat zij in een belangrijke stad mee het beleid kon bepalen en zij wist nieuwe agendapunten te formuleren en door te drukken: met name een einde stellen aan het ancien regime en de benoemingen, het oplossen van de vuilnisbelt door een gescheiden huisvuilophaling, het instellen van toonaangevend jeugdbeleid met een verdriedubbeling van de goed onderhouden speelpleintjes, voor de fietsers is de toestand nog verre van ideaal, maar heel wat fietspaden werden en worden aangelegd, er rijden opnieuw nieuwe tramstellen in "t Stad" en er is meer aandacht voor deeltijds onderwijs en laaggeschoolden, er was tenslotte een opgemerkte en soepele regularisatieprocedure voor illegalen...

Minpunten waren er door de tegenstrijdige belangen van de coalitie. Er was een gemis aan panache. In de coalitie met niet minder dan 6 partijen is men aangewezen op compromissen en gecombineerde afspraken zodat coherentie van de beleidsmaatregelen vaak zoek was. De mobiliteitsplannen van Agalev werden door de ervaren en rechtse liberaal Beysen gesaboteerd en legendarische ruzies tussen blauwe Ward en groen Mieke brachten overbodige animositeit in het schepencollege. De SP kon in bepaalde beleidsdomeinen moeilijk afscheid nemen van "oude vormen en gedachten" van het cliëntelisme door te pogen een minder goedgeplaatste OCMW-secretaris door de strot van de andere coalitiepartners te duwen. Het was voor Agalev een harde en nuttige leerschool en dit kan niemand verbazen als men zich realiseert dat haar andere coalitiepartners vergeleken met hun nationale moederpartijen niet bepaald trendsetters of koplopers zijn. Zo heeft een VLD-schepen van Gent een mobiliteitsplan gerealiseerd dat door Antwerpse partijgenoten met afgrijzen zou zijn

onthaald. Ook de Antwerpse SP is al jaren het zwakke broertje in de klas van De Batselier en Stevaert. De vraag naar de rood-groene samenwerking is daarom in Antwerpen uiteraard een vraag naar een *groen-rode* samenwerking. Ideologisch gesproken zegt Agalev-Antwerpen onomwonden ja op deze vraag, maar op het politieke veld moet de uitdaging van de sympathieke Patrick Janssens nog helemaal worden waargemaakt. Er is buiten een vlotte beeldvorming nog geen vernieuwing te bespeuren en de democratische afkalving in de volkswijken gaat gewoon verder.

Want de kracht van het Vlaams Blok

*heeft te maken met het verlies aan
straatgeloofwaardigheid van de*

klassieke partijen en elke progressief

moet het politiek gesprek aandurven op

de plaatsen waar bij uitstek het

'Antwaarps' discours zich afspeelt, nl.

aan de poorten van de beroepsscholen,

voetbalstadia, volkscafés en de straten

en pleinen van het Kiel en de Seefhoek.

Het is juist in die domeinen dat Agalev-Antwerpen een prioriteit wil maken van een groen-rode samenwerking door de uitbouw van een volkse ecologische partij te focussen in de oude wijken van de stad en door daar haar programma uit te leggen aan tweeverdieners, eenverdieners, niksverdieners. Want de kracht van het Vlaams Blok heeft te maken met het verlies aan straatgeloofwaardigheid van de klassieke partijen en elke progres-

sief moet het politiek gesprek aandurven op de plaatsen waar bij uitstek het 'Antwaarps' discours zich afspeelt, nl. aan de poorten van de beroepsscholen, voetbalstadia, volkscafés en de straten en pleinen van het Kiel en de Seefhoek. De dreiging van het Vlaams Blok is zeer reëel maar beheersbaar, en ik ben ervan overtuigd dat met een doortastende burgemeester, met de intrude van nieuwe, frisse gemeenteraadsleden en schepenen deze stad opnieuw wordt wat zij altijd al was nl. het sympathiekste werelddorp van Vlaanderen met aan de Schelde een fantastische biotoop waar het leven binnen en buiten de cafés en disco's bruist.

Optimisme zal niet volstaan. De nieuwe Antwerpse regenten moeten met vereende krachten en in consensus van alle democratische partijen na de verkiezingen het onbillijke schuldaflossingsplan opnieuw op de onderhandelingstafel leggen.

Het schuldaflossingsplan dat CVP-regeringen – om haar plattelandsburgemeester te plezieren – aan Antwerpen dicteerde, hield geen rekening met de problemen en het potentieel van een grootstad.

Onderwijs is dan een topprioriteit om nieuwkomers een goede toekomst en inschakeling te verzekeren. Daarvoor zijn gewoon meer centen nodig, en voor een stad dat een derde van de welvaart van dit land genereert mag dit voor de federale regering geen probleem zijn.

Er is hoop. Een nieuwe generatie van Antwerpse politici treedt op het voorplan.

Problemen werden al te lang geanalyseerd en besproken. De tijd van puin ruimen is voorbij. De politici zullen doen wat de Antwerpse bevolking van haar mandatarissen al jaren verwacht, namelijk het voeren van een efficiënt, open en genereus beleid. Meer moet dat niet zijn.

Lode Hancké (SP)

1. De meerderheid in Antwerpen telt vier partijen en 37 raadsleden op 55. Een veelpartijencoalitie is nieuw voor de fusiestad en kwam ook niet voor in de kernstad en de randgemeenten.

a) Het schepencollege heeft bestuurd zonder inwendig veel averij op te lopen. Op zichzelf is dat een verdienste.

b) De SP heeft bij de vorming van de coalitie fundamentele toegevingen gedaan op programmapunten waaraan zij tevoren erg gehecht was. Zo is het openbaar havenbedrijf er gekomen, de 150 jaar oude KNS vervangen door het Toneelhuis, het personeelsbeleid vervangen door een systeem van vooral extern aangetrokken mandaathouders. De neoliberalen hebben weinig ingeleverd op hun programma.

De toegeving van de SP inzake het openbaar havenbedrijf is zeker te betreuren. Niet om doctrinele redenen. Wel omdat de fusiestad Antwerpen geplaagd zit met een zware historische schuld van de kernstad (98 % van de schuld van voor de fusie in 1982 komt van de oude stad Antwerpen). De schuld bedraagt nog 42 miljard en moet tot 2016 worden afbetaald tegen 4,5 miljard. Dat is een veel lager bedrag dan pakweg in 1990 toen nog ruim 7 miljard/jaar moest worden afbetaald: lage inflatie en lage rente hebben de kans geboden de schuld te herschikken. Maar ook 4,5 miljard afbetaling beneemt op een begroting van 36

miljard een groot deel van de beleidsruimte. Daarbij komt nu dat het openbaar havenbedrijf, dat nu niet meer onder toezicht van de gemeenteraad valt, elk jaar ettelijke honderden miljoenen reserves, afschrijvingen en provisies aanlegt. Ze zal die ooit in winstgevende participaties beleggen voor zichzelf. Met andere woorden: de haven is niet langer financieel solidair met de stad. De SP (en ikzelf in de eerste plaats als fractievoorzitter in de twee vorige bestuursperiodes) waarschuwde met klem voor wat nu toch tot stand is gekomen: een arme stad en een rijke haven. De haven draagt niet meer bij in de afbetaling van een schuld die voor een stuk omwille van de haven tot stand werd gebracht.

c) Er zijn weinig realisaties – veel staat in de steigers (zoals Stad aan de Stroom dat van het vorig beleid werd overgenomen) of bestaat uit beloften (een niet gerealiseerd Eurostadion of een Wereldexpo in 2010). Veel energie is gegaan naar het bijeenhouden van de coalitie, maar omgekeerd had ze haar cohesie ook in grote realisaties gevonden. Daarvoor ontbrak de verbeelding. Wat wel gerealiseerd wordt, komt van boven: de politiehervorming of renovatieprojecten via SIF-gelden (Vlaamse regering) en Urban-kredieten (Europa).

2) Het was in 1995 onvermijdelijk dat alle democratische partijen een coalitie vormden. De keerzijde is dat het Vlaams Blok alleen de oppositie vertegenwoordigt, zodat alle kritiek, onmisbaar voor de democratie, van uiterst-rechts komt.

a) De dreiging van het Blok blijft groot, al heeft het niet veel kans gehad om punten te scoren behalve in de lange twist tussen Agalev en VLD, of beter tussen mijnheer Beysen en mevrouw Vogels.

De dreiging van het Blok wordt gezien in de winst van een 19e zetel en de spanning die daardoor op de coalitie wordt gelegd die dan niet volledig meer meester is over haar agenda en timing. Die dreiging moet gerelativeerd worden. Als het Blok de raad kan bijeenroepen met inachtneming van vijf vrije dagen, dan kan het geen quorum (de helft plus één van de raadsleden moeten aanwezig zijn om geldig te vergaderen) garanderen. Als de meerderheid niet opdaagt, moet een tweede oproeping volgen, opnieuw met termijnen. Pas nadien vervalt het quorum. Het wapen dreigt dus voor het Blok vlug bot te worden. Maar er zal dan wel ontegensprekelijk druk en spanning ontstaan in de meerderheid – met Clochemerletoestanden

als gevolg die het politiek bedrijf onder druk zullen zetten en schaden.

Kan het Blok nog winnen? Dat is niet uitgesloten. Wat we missen in het beleid sedert de fusie is een ethisch-pedagogisch (of normatief) element. Zoals onder Huysmans heeft de stad nood aan een stedelijke overheid die het harmonisch samenleven preekt, er de hand aan houdt en niet toelaat dat taal gevoerd wordt die groepen mensen kwetst en beledigt. Die taal wordt niet gevoerd. Bij een aantal inwoners bestaat het gevoel dat afreageren van onlustgevoelens op een zondebok toegestaan is. Burgemeester Detiège heeft zich uitgesproken voor gemeentelijk stemrecht voor migranten, (haar voorganger was tegen), maar heeft het thema laten rusten in de afgelopen drie jaar ... Als een tegenstander wordt ontzien, neemt het respect van de toeschouwers voor die tegenstander toe.

b) Het "cordon sanitaire" moet blijven omdat het aan een normatieve eis beantwoordt. Tot dusver is het efficiënt.

Het is in het verleden vaak bestreden door mijnheer Beysen. Diens promotie naar Europa en verdwijning uit de gemeenteraad betekend dat de flirt van VLD en Blok nu voorbij is – zoals ook gebleken is uit de houding van minister Michel tegen Oostenrijk (in de hand gewerkt door het feit dat de Europese Unie van liberale partijen enkele jaren geleden letterlijk op de rand van de crisis was gebracht rond de uitsluiting van Haider). Er is dus nu, meer dan mocht worden verwacht, eensgezindheid over het "cordon sanitaire". Dat verhoogt de efficiëntie ervan. Op korte termijn was het wellicht niet schadelijk voor het Blok, want het versterkte de antipolitieke component van de Blokkiezer. Maar op middellange termijn moet het zijn vruchten afwerpen. Elke partij gaat kapot aan onvruchtbaarheid. Het Blok heeft 28%. Het ducht elke stembusgang want het is gedoemd om winst te boeken. Als het verliest, breekt het pandemonium los tussen richtingen (voorrang van anti-migranten-standpunt, van separatisme, van terugkeer naar de traditionele waarden) en personen – zie het Front National van Le Pen. Terugdringen moet! Het is tijd dat het

"cordon sanitaire" aangevuld wordt met een normatief discours uit het beleid.

3. We leven in een overgangstijd. De grote verhalen zijn voorbij. Een nieuwe mobiliserende utopie is nog te ontwerpen. Zo'n overgangstijd gaat gepaard met versnippering van partijen. We hebben een verkiezingssysteem dat die versnippering in de hand werkt. Elke club kan met een goedogend thema een zetel en meer behalen. Maar elke versnippering werkt ook de onduidelijkheid van de keuze in de hand en leidt tot nieuwe versnippering. Versnippering treedt vooral op ter linkerzijde en verzwakt die in haar geheel.

De haven draagt niet meer bij in de afbetaling van een schuld die voor een stuk omwille van de haven tot stand werd gebracht.

Zo'n partijensysteem is strijdig met de eis van reële politieke democratie. De kiezer kiest parlementsleden, nooit de regering. De huidige regering moest een tripartiete zijn. Het werd VLD-Agalev-SP, maar het had evengoed VLD-Agalev-CVP, VLD-CVP-SP, CVP-SP-Agalev

kunnen zijn). De kiezer kiest provincieraadsleden, nooit de bestendige deputatie, de kiezer kiest gemeenteraadsleden, nooit het schepencollege. Het is daarom nodig de versnippering tegen te gaan en te streven naar een systeem in de richting van de twee fundamentele opties : blauw of rood.

Met Nieuw Links hebben we in januari 2000 nog een studiedag over het gemeentelijk beleid belegd met de bedoeling om een gesprek in de hand te werken tussen SP en Agalev en de kleine linkse partijen (BSV, KP en SAP, niet uitzondering van de sectaire PvdA). De bedoeling van de gesprekken nadien was een globaal aanbod aan de SP te doen voor lijstverruiming.

Agalev hield meteen de boot af. Na de overwinning van 13 juni 1999 werd er al dadelijk gedroomd van een verdubbeling van het aantal raadszetels, veertien ongeveer. Dat ging gepaard met enige arrogantie in optreden. De kartelverbondene BSV vernam dat "de toekomst groen is, niet meer rood-groen" en haar werd meegedeeld dat het pollcomité van Agalev haar de plaatsen "nr zoveel" had toegewezen. Aan een bundeling ter linkerzijde wilde Agalev niet meedoen. Mijnheer Van Dienderen wil niets veranderen aan de evenredige vertegenwoordiging. De stijl van Agalev

vandaag beantwoordt aan wat ik helaas enkele jaren geleden al over haar lijstaanvoester in Antwerpen heb gemeend te moeten zeggen: "Ze doet me denken aan een schrijver van een boek over 'Bescheidenheid' die op een persconferentie haar boek voorstelt als volgt: 'mijn boek over Bescheidenheid is het beste dat ooit geschreven is'."

Wat de klein-linkse partijen betreft: het kommaneuken blijft er, naast machiavellisme, een geliefkoosde bezigheid, met uitzondering nu van de KP die ook wel ziet wat er van haar grootheid na 1944 is overgebleven en bescheiden alleen maar wat cement wil leveren.

Door de versnippering ter linkerkant wordt de rechterkant die men beweert te bestrijden, objectief geholpen. Antwerpen waar historisch de linkerkant steeds in de meerderheid was, heeft door deze versnippering voorlopig geen uitzicht op een linkse meerderheid. De klein-linkse partijtjes moeten de volgende zes jaar maar eens bijeenzitten en zien hoever ze samen kunnen optrekken en een bod doen aan de SP. Als ze dat niet lukt, moeten ze maar op de meshoop van de geschiedenis worden bijgezet.

Patrick Janssens (SP):

1. Positief is de modernisering van het bestuurlijk apparaat. De stadsadministratie is op een andere leest geschoeid. De politisering is gestopt. Niet alles loopt perfect, maar er staat een werkbare structuur. In een recent verleden werden veel nieuwe topfuncties ingevuld. Er kwam een stadsbouwmeester, een directeur-bibliothecaris, een nieuwe politiecommissaris ...

Positief is ook de aandacht voor de buurten en de wijken. Er werden verschillende initiatieven gestart of ondersteund om de ontwikkeling van de wijken te bevorderen en de mensen bij het bestuur te betrekken (wijkontwikkeling, wijkkranten, buurtbeheer, steun aan straat- en buurtfeesten). Dat heeft zeker de sfeer in de stad verbeterd.

Door de aandacht die de stad sinds een aantal jaren ook op Belgisch en Vlaams niveau geniet, beschikt Antwerpen over meer geld dat ook in de minder kansrijke wijken werd geïnvesteerd. Met het Sif-geld is heel wat gerealiseerd, al willen we dat de volgende coalitie zich duidelijk uitsprekt tegen de partijpolitieke verdeling van een deel van de middelen.

Negatief is het gebrek aan visie van de bonte coalitie. Het schepencollege kwam niet als een ploeg naar buiten. De nieuwkomers (Agalev en VLD) lieten om verschillende redenen amper een vernieuwende indruk na en de traditionele bestuurders (SP en CVP) werkten onvoldoende aan een vernieuwend project voor de stad. Bij de SP had dat ook te maken met de oude en inhoudelijk weinig vernieuwende lijst waarmee we zes jaar geleden naar de kiezer stapten. Hoe dan ook, de vaagheid van het politieke project wekte de niet eens zo verkeerde indruk dat de stad veeleer door ambtenaren dan door sterke politici met een langetermijnvisie werd bestuurd. Het gebrek aan democratische oppositie, het gebrek aan cohesie in de coalitie en de soms stuntelige communicatie smoorden het politiek debat in de stad en leidden tot het ontstaan van te veel comités en groepen van goedmenende ontevreden burgers.

De SP leverde de burgemeester, maar Leona Detiège had haar handen vol met het bijhouden van de coalitie. Daardoor kon zij zich minder profileren dan een burgemeester in een coalitie met, bijvoorbeeld, twee in plaats van zeven politieke groepen (SP, VLD, Agalev, BSV, CVP, VU, onafhankelijken). Er was de werkgelegenheidsconferentie waarmee Detiège een aanzet gaf tot de Sociaal-Economische Nota 2000, een instrument waarmee de volgende jaren een werkgelegenheidsbeleid voor ondermeer de zwakste groepen kan worden gevoerd. De SP moest noodgedwongen de maïzena van de coalitie zijn. Agalev en VLD kibbelden openlijk over vooral mobiliteit, met de wetenschap dat op die manier alles bij het oude kon blijven. Vooral de politieke profilering leek daarbij belangrijk, niet het beleid. De groenen lieten het ruimtelijk structuurplan ondersneeuwen en er kwam geen mobiliteitsplan.

2. Het Vlaams Blok zet al jaren vele miljoenen frank in om de sfeer in Antwerpen te verpesten. Ze is met voorsprong de partij met de beste communicatiestrategie in de stad. Wat aanvankelijk begon als een partij die zei wat sommigen alleen durfden te denken, evolueerde naar een partij die de bevolking deed zeggen wat de partij wil. Het cordon sanitaire maakt het voor het Blok mogelijk om zijn geliefkoosde spel van één tegen allen te spelen. Dat bevordert ongetwijfeld de cohesie in een op sommige terreinen verdeelde partij. Het maakt de partij ook populair bij mensen die alle politici zakkenvullers vinden en het Blok daar door het cordon niet hoeven bij te rekenen (dat

de familie van Europarlementslid voor het leven Karel Dillen tot de veroordeling van Xavier Buisseret wegens handtastelijkheden vier parlementaire mandaten verdeelde, wordt daarbij licht verge-ten ...).

Een en ander belet natuurlijk niet dat de SP een overtuigd voorstan-der is van het cordon. Geen enkele democrati-sche partij mag afspraken maken met het Vlaams Blok, niet in de minder-heid, nog minder in een meerderheid. De demo-cratistische partijen moe-ten het Blok en zijn simplismen niet achter-nahollen. Maar het is niet omdat het Blok een onderwerp aansnijdt, dat andere partijen daar niets mogen over vertellen. Alsof we allemaal voor een nieuwe schuldenberg zouden moeten zijn, omdat het Blok begrotingsorthodoxie zou predi-ken. Ook de SP moet, bijvoorbeeld, over de veil-igheid van de mensen spreken. Ook de SP wil dat een oudere veilig buiten kan komen, of een kind gewoon buiten kan spelen zonder door een auto te worden gegrepen. Het hangt er maar van af hoe de democratische partijen de onderwerpen die in de stad voor gemor zorgen, aanpakken.

Democratische partijen zouden het Blok niet mogen nodig hebben om te weten wat er leeft. Dat het zo lang geduurd heeft voor we dat ook bij de SP beseften, is veelzeggend. Iets anders is de manier waarop eerst de VLD en nu ook de CVP van veiligheid een absolute prioriteit in de ver-kiezingscampagne maken. Politieke partijen moe-ten de mensen oplossingen aanreiken, ze niet bang maken. De oplossingen van het Blok deugen niet en maken de mensen bang. Ze verdienen geen imitatie.

Het cordon zal met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid standhouden, zelfs in Antwer-pen waar een verdeelde VLD na het gedwongen ontslag van André Gantman met Ann Coolsact een poulain van de liberale rechterzijde in een schepenzetel dropte.

3. Een rood-groene coalitievorming voor de ver-kiezingen is niet wenselijk. We willen dat de kie-

zer zijn werk doet. Mochten SP en Agalev in Ant-werpen verder mee besturen, dan zouden we elkaar moeten vinden om samen in het bestuurs-akkoord een moderne en ondersteunde visie op

Het gebrek aan democratische oppositie, het gebrek aan cohesie in de coalitie en de soms stuntelige communicatie smoorden het politiek debat in de stad en leidden tot het ontstaan van te veel comités en groepen van goedmenende ontevreden burgers.

een moderne stad of op een modern stads-gewest vast te leggen. De SP wil Antwerpen op een planmatige manier besturen, met een coherente rood-groene visie op het geheel en een even coherente decentrale uitwerking in de dis-tricten en de wijken. We willen ook keuzen maken : voor de slim-me weggebruiker, voor

sociale charters met de bedrijfswereld voor banen in de wijken met de hoogste werkloosheidsgraad, voor gelijke kansen voor iedereen in het onder-wijs en de permanente vorming, tegen de betut-teling en voor de emancipatie en zelforganisatie, voor een creatief jeugd- en cultuurbeleid, voor een aangename woonstad, voor een grondig her-vormd en performant en sociaal politiekorps, ... Wellicht is Agalev daarvoor een geschikte partner. Als de aversie van de groenen voor de sociaal-democraten niet zo groot is dat ze liever iets niet realiseren, dan het met ons te moeten doen.

Luc Lamote (Agalev)

Antwerpen, een stad vol tegenstrijdigheden

In heel Europa worden grote en middelgrote ste-den geplaagd door een teloorgang van het socia-le weefsel van de stad. Steeds meer worden de kernsteden bevolkt door inwijkende kansarmen terwijl de middenklasse in toenemende mate uit-wijkt en haar toevlucht zoekt in de stedelijke rand.

Niet enkel het huisje met tuintje doch veeleer het zoeken naar een degelijke woonomgeving leidt tot deze stadsvlucht van de middenklasse. Ook al wordt er duchtig geïnvesteerd in stadskernver-nieuwing, ook al wordt sinds kort opnieuw meer aandacht besteed aan de verbetering van de woonkwaliteit in de 19de eeuwse rand van de kernsteden, toch blijft de middenklasse wegluch-

ten. Ver weg van de vervuiling, de verloedering, de verkrotting, het lawaai, de straatcriminaliteit... Ver weg vooral van een imago van kansarmoede dat hen zou kunnen worden opgekleefd wanneer zij in de 19de-eeuwse rand blijven wonen.

Wanneer men verschillende bronnen zoals het armoede-jaarboek, de statistische gegevens van de stad Antwerpen en de GOM Antwerpen met elkaar vergelijkt, komt men tot een zeer pessimistisch inzicht: ook de stad Antwerpen sterft. Cijfers melden een verlies van 4.000 inwoners in de stad per jaar.

Na analyse blijkt echter de nog kwalijker tendens dat ongeveer 16.000 inwoners (meestal behorende tot de middenklasse) jaarlijks de stad verlaten en worden vervangen door ongeveer 12.000 overwegend sociaal en economisch zwakkere inwijkelingen. Ook de stad Antwerpen en haar imago zijn duidelijk niet langer aantrekkelijk voor de middenklasse. Ook voor de opvoeding van hun kinderen doen steeds meer ouders uit de stadsrand een beroep op het onderwijsaanbod in de eigen omgeving.

Antwerpen had heel lang - èn verdiend - de naam van "Stad der Scholen"... in het schooljaar 1998-99 echter verloor het secundair onderwijs in Antwerpen andermaal 5% van zijn leerlingen. Deze evolutie gaat al vele jaren voort en kent momenteel zijn (voorlopig?) hoogtepunt.

Ook demografisch zijn de cijfers onthutsend. Men spreekt over een meerderheid éénpersoonsgezinnen in de stad. Van de gezinnen met kinderen in Antwerpen bestaat 54 % uit gezinnen met één kind. Kortom de sociale basis waaruit de stad haar openbaar inkomen moet halen zowel als de basis waaruit het onderwijs in de stad moet rekruteren, verschrompelt.

De secundaire scholen die trachten te overleven staan tegelijkertijd voor een groot dilemma. Het aantal allochtone leerlingen in het secundair onderwijs in Antwerpen stijgt langzaam maar zeker naar 50 %. De discussie over een aanvaardbaar percentage allochtonen in de school is in deze context niet langer hanteerbaar, maar blijft voor elke individuele school brandend actueel. Wanneer immers een school bepaalde onzichtbare drempels overschrijdt, heeft dit tot gevolg dat autochtonen weg blijven en kiezen voor een onderwijsaanbod buiten de stad, concentratietendenzen zich aandienen en de schoolstructuur in elkaar stort.

De stad Antwerpen verloor in 12 jaar 50 000 inwoners; er resten er nu nog 450 000. Ter vergelijking: in Marseille verliet 30% van de inwoners hun stad.

De coalitie in Antwerpen

De nieuwe coalitie had volgens mij 4 belangrijke intenties:

- * breken met de oude politieke cultuur
- * personeel dynamiseren
- * besluitvorming operationeel en efficiënter maken
- * een betere communicatie met de burger.

Kortom, vooral stijlelementen met als belangrijkste doel uiterst rechts de wind uit de zeilen te nemen. Het Vlaams Blok als meetschaal voor het eigen succes.

Al bij al was het bestuursakkoord een mager beestje. Concrete afspraken werden toegewezen aan de verschillende bevoegdheden (schepenzetels). Dit is de fundamentele reden waarom er zoveel discussies achteraf zijn geweest rond tal van thema's. Sociaal-economisch waren er weinig afspraken. Toch is er op dit gebied in Antwerpen heel veel gebeurd buiten de politiek om.

Wat *de oude politieke cultuur* betreft: de nieuwe coalitie, gevormd in 1994, was geen evidentie. Tweeënzeventig jaar onafgebroken rood-oranje bestuur werd doorbroken. Tot vandaag merk je binnen alle structuren van de stad de invloed daarvan. Immers, zowat alle gebieden van het openbaar leven, maar ook van de administratie waren door het rood-oranje bestuur onder elkaar verdeeld. Niet alleen sociale woningen, maar zelfs hele departementen waren ofwel rood, ofwel oranje. Dat dit systeem zou corrumperen, was onvermijdelijk. De meest drastische verandering is uiteindelijk het afsnijden van de mogelijkheid tot alle soorten vormen van corruptie, cliëntelisme, enz... Vele praktijken waren weinig spectaculair, maar deden zich voor in zowat alle geledingen en op alle niveaus. Ik meen te mogen stellen dat door het engagement van alle partijen met nieuw politiek personeel en veranderde regelgeving (huisvesting, intercommunales) deze praktijken zo goed als verdwenen zijn, en enkel nog soms incidenteel opduiken.

Personeel dynamiseren

Eén van de grote ambities van schepen Gantman is inderdaad geweest het personeelscorps van Antwerpen te moderniseren. Het moet gezegd: het is zijn verdienste dat toch vergaande herstructureeringen mogelijk geworden zijn zonder te grote sociale onrust. Maar structuren veranderen is blijkbaar niet genoeg. De administratie werkt nog altijd niet goed. Ik vrees dat dit nog vele jaren van bekwaam bestuur zal vragen om een en ander in betere banen te leiden. Heel wat ambtenaren geven blijk van een nieuw engagement, maar kunnen zich moeilijk onttrekken aan de algemene malaise in de stad.

Besluitvorming operationeel en efficiënter maken

Het is mij niet duidelijk of dit gewerkt heeft. De besluitvorming gebeurt politiek nog altijd even archaïsch als in het verleden. De invoering van het systeem afzonderlijke directies is te jong om nu al geëvalueerd te worden.

Een betere communicatie met de burger

Als er ergens grote inspanningen gebeurd zijn, dan is het wel op dit terrein – wat niet betekent dat alle communicatie even vlot verliep. Alle mogelijke en onmogelijke vergader- en informatiesystemen werden uitgetest, waardoor nu een zekere communicatiemoeheid ontstaat. Een gemiddelde schepen heeft er een halfzijdse job aan. De beroepsvergaders kunnen daarin overleven. Met tal van externe adviesbureaus wordt nu ook getracht andere communicatievormen te ontwikkelen.

Uiterst rechts als toetssteen

Nu de verkiezingen al een tijdje achter de rug zijn en de nieuwe regering aan de slag is, mag de 15% verkiezingscore van het Vlaams Blok niet vergeten worden. In de stad Antwerpen is 30% bereikt en in bepaalde wijken zelfs overschreden.

Uiterst rechts stelt zich als probleem in politieke, maatschappelijke en morele termen.

Wat is er aan de hand en kan je er iets aan doen? De analyse van het probleem stelt zich meestal in termen van de reactie van groepen mensen op maatschappelijke problemen zoals migranten, verloederding van de stad, onveiligheidsgevoel, apolitieke tendensen ... In tal van publicaties reeds ten overvloede opgesomd.

Zonder een aantal problemen, zoals het onveiligheidsgevoel, te minimaliseren kunnen we Antwerpen toch niet als een verloederde stad beschouwen. Een simpele vergelijking met andere Europese steden maakt duidelijk dat daar het probleem niet kan liggen.

Daaruit kan geconcludeerd worden dat wanneer we deze problemen oplossen en dus onze analyse juist is, het Vlaams-Blok – uiterst rechts – vanzelf zal verdwijnen. Naarstig beginnen onze beleidvoerders oplossingen te verzinnen en uit te voeren. Na de vefic-middelen kwam het Sif. Uitgebreide programma's van stadsrenovatie werden uitgevoerd, mobiliteitsplan, verkrotting aangepakt...

Bepaalde wijken kennen per inwoner meer sociale werkers dan cafés. En toch wordt de bruine vloed niet gekeerd. Moeten er nog grotere inspanningen geleverd worden, nog meer Sif-gelden, of is de analyse misschien niet juist?

Zonder een aantal problemen, zoals het onveiligheidsgevoel, te minimaliseren kunnen we Antwerpen toch niet als een verloederde stad beschouwen. Een simpele vergelijking met andere Europese steden maakt duidelijk dat daar het probleem niet kan liggen. De bestaande inspanningen moeten wel verdergezet worden. Ze zullen de leefbaarheid van onze stad ten goede komen, maar de voedingsbodem van uiterst rechts zullen ze niet wegnemen.

De stad Antwerpen slaagt er de laatste jaren in om een culturele programmatie aan te bieden waarin iedereen zijn gading kan vinden. Antwerpen is gewoon een bruisende en schitterende stad en toch dreigt ze ten onder te gaan aan haar eigen gekanker. Terwijl op de Groenplaats en op de Grote Markt de wereld feest, alle nationaliteiten, talen en kleuren elkaar ontmoeten, dreigt met

30% Vlaams-Blokkiezers Antwerpen de tak waarop we zitten door te zagen.

De cijfers die ons welzijn illustreren bevatten merkwaardige paradoxen. De werkloosheid lijkt opgelost, tientallen jobs worden niet ingevuld. De knelpuntenberoepen situeren zich niet enkel bij hogeschoolden. Meer en meer worden laag- en niet-geschoolden gevraagd en niet gevonden. Toch daalt de werkloosheid van bepaalde categorieën niet. Een jonge migrant heeft nog nooit zo weinig kansen op werk gehad. Het probleem is ingewikkelder dan de cijfers. Rendabiliteit maar ook sociale vaardigheid spelen hierbij een rol. Bij vrouwen ook mobiliteitsmogelijkheden en kinderopvang.

Het aantal werkenden en het gemiddeld gezinsinkomen kennen momenteel ongekende hoogten. De welstand is inderdaad nog nooit zo hoog geweest. En toch breekt het OCMW van Antwerpen dagelijks nieuwe records. De kaap van de honderd miljoen frank steun op maandbasis is al lang overschreden.

Uitsluiting als centrale paradox

De centrale paradox is een welvaartsmaatschappij waar uitsluiting in de grote steden nog nooit zo sterk heeft doorgewerkt. De uitsluitingsmechanismen mogen we niet in de eerste plaats in sociaal-economische termen omschrijven. Was dit het probleem dan lagen oplossingen voor de hand. Dit klassenprobleem gaat niet om arbeidersklasse versus rijkere klassen; dit zijn categorieën die vandaag noch economische noch sociologische werkelijkheden dekken.

In onze samenleving behoort iedereen tot de middenklasse of probeert er toe te behoren. Het uitsluitingsmechanisme situeert zich niet alleen sociaal, maar vooral op cultureel gebied. De tweedeling in de samenleving voltrekt zich, heeft zich voltrokken.

De *non*-middenklasse, bij gebrek aan een beter begrip, is een klasse die bestaat. Als voornaamste doel heeft deze klasse het kunnen behoren tot de middenklasse. Ze slaagt daar niet in omdat ze de sleutels en de codes niet krijgt: inkomen, cultuur, sociale vaardigheden, intellectuele tools. Haar 'underdog'-positie voelde ze scherp aan en dit kreeg een politieke vertaling.

Het Vlaams Blok is wel degelijk de politieke vertaling geworden van de *non*-middenklasse. Deze klasse herkent in de *underdog*-positie van het Vlaams Blok zichzelf en heeft in de eigen omgeving argumenten gevonden die wel op één of ander manier aansluiting vinden bij argumenten van deze partij.

Zoals Filip de Winter het zelf uitdrukte, "we zijn inderdaad niet de partij van de bekende Vlaming" – lees: de woordvoerders van de middenklasse – "we zijn de partij van de gewone Vlaming" – lees: de *non*-middenklasse.

Het uitsluitingsmechanisme uit zich fundamenteel in de minachting van het cultureel apparaat ten aanzien van de *non*-middenklasse. De weigering om haar de sleutels te geven die toegang kunnen geven tot de middenklasse.

Het behoren tot de *non*-middenklasse is het resultaat van het gebrek aan sociaal – cultureel – religieus en vaardigheidskapitaal. De term "arm maar proper" is een romantiseren van de werkelijkheid. Armoede stinkt, ook niet-materiële armoede. Ze werkt destructief op alle mogelijke sociale vaardigheden. Juist deze die nodig zijn om tot de middenklasse te kunnen behoren.

De minachting van het cultureel apparaat ten aanzien van deze groep mensen die door gebrek aan intellectuele werktuigen bepaalde abstracties niet kunnen maken, is systematisch. Het beledigen van deze mensen is een sport geworden.

De welzijnssector is in plaats van een oplossing een deel van het probleem geworden. Vele van deze organisaties kunnen geen enkele kwaliteits-toets doorstaan. Ze creëren afhankelijkheid en werken niet emancipatorisch. Door hun kleinschaligheid en projectmatige subsidiëring gaat alle energie naar het zichzelf in stand houden.

Vanuit de culturele sector, onderwijs en welzijnssector moeten we ertoe komen een strategisch concept te bedenken dat uitsluitingsmechanismen kan tegengaan en omkeren. Het begint natuurlijk met zich verantwoordelijk voelen voor de maatschappelijke context waarin men zich bevindt.

Zowel het culturele apparaat, het onderwijs, de welzijnssector als de politiek moeten zich bewust worden van hun verantwoordelijkheid. Ze zijn de oplossing maar ook een deel van het probleem.

Sociaal-economisch is er in Antwerpen heel wat gebeurd. Via de constructie Antwerpen Werkt, kwam er een dynamiek op gang die de sociale sector verbond met plaatselijke economische elementen. De motor van deze dynamiek ligt niet in de gemeenteraad, maar bij een merkwaardige, dynamische groep ambtenaren die een totaal netwerk hebben kunnen uitbouwen. Dit heeft geleid tot tientallen initiatieven. Jammer genoeg staan deze initiatieven nog te ver van de besluitvorming in de haven, waar door privatisering en herstructurering grote belangrijke economische keuzes worden gemaakt. Deze staan mijns inziens buiten de politiek. De uitdaging bestaat er nu in de havenpolitiek een politieke en democratische inhoud te geven en ze te koppelen aan de stad als woon-, leef- en economische gemeenschap.

Besluit

Al bij al beoordeel ik de coalitie bijzonder positief. Tot in het straatbeeld merk je de renovatie. Vele jaren van desinvesteringen worden nu met de extra middelen door de schuldherschikking en het Sociaal Impulsfonds wat rechtgezet. Wil deze coalitie verder kunnen overleven, dan zal ook in de toekomst meer geld vrijgemaakt moeten worden voor de grote steden. Als Agalev zijn we nu ook beter gewapend voor de volgende periode. Wij hebben ontzettend veel geleerd, echte van valse problemen onderscheiden, kortom een goede analyse kan gemaakt worden, met als resultaat een totaal verkiezingsprogramma waar we als meerderheidspartij fier op kunnen zijn.

Ludo Loose (KP)

Minder blauw en meer rood bij het groen!

Deze uitspraak geeft de inzet van de gemeenteraadsverkiezingen in Antwerpen weer en is bepalend voor de houding van de communisten.

Het is nu 'bon ton' te verklaren dat in de voorbije periode de Antwerpse coalitie er niet veel "van gebakken heeft". Ik behoor niet tot de categorie die dergelijke gratuite en ongenueanceerde bewering de wereld instuurt, wat nog niet wil zeggen dat er "hoera" gejuicht moet worden, maar er zijn een aantal initiatieven op gang gebracht die de communicatie tussen burger en bestuur pogen te verbeteren, er is heel wat geïnvesteerd in jeugd-

beleid, dat weliswaar niet steeds geapprecieerd wordt door ouderen, en – misschien wel het belangrijkste – de stad kent een culturele heropleving.

Er zijn echter ook donkere vlekken: de privatisering van openbare diensten gaat steeds verder, het havenkapitaal bepaalt nog immer het financieel wel en wee van deze stad en omliggende en poogt haar politieke greep te versterken. Bij de komende verkiezingen wordt het zware geschut opgesteld: vroeger kreeg een schepen op het einde van zijn loopbaan voor bewezen diensten nog een zetel bij de Kredietbank of een havenholding – vandaag stellen liberale vertegenwoordigers uit industrie en havengroepen zich rechtstreeks kandidaat met een onverbloemd programma waarin zij de stedelijke infrastructuur inclusief het onderwijs nog meer ten dienste willen stellen van hun belangen. En het is geen onbekende dat delen van blauw Antwerpen al eens flirtten met de gevaarlijke ideeën van het Blok. En al roept Verhofstadt zijn blauw-zwarte roergangers in Antwerpen wel eens tot te orde, toch was er een culturele opstand nodig om de conservatieve blauwe greep op het hoger onderwijs en meer in het bijzonder op het kunstonderwijs de pas af te snijden.

Antwerpse communisten hebben bij de vorige coalitievorming via de BSV (Beweging voor Sociale Vernieuwing) hun steun gegeven aan een brede democratische coalitie tegen het Blok. Ze rekenden erop dat de 'hand in hand operatie' tussen rood en groen voldoende weerwerk zou kunnen leveren tegen de liberale ideologie. Maar op dat vlak hebben we ons misrekend.

Vooreerst bleek Agalev enkel vanuit opportunistische electorale overwegingen geïnteresseerd en geenszins bereid om de dynamiek, die 'de hand in hand operatie' teweegbracht bij heel wat progressieven, verder te valoriseren en uit te bouwen tot een brede progressieve beweging. De verborgen agenda bleek de recuperatie van stemmen te zijn. Anderzijds was de BSV niet meer in staat zich zelfstandig verder uit te bouwen en te ijveren voor een nieuwe politieke cultuur die met de kortzichtige opvatting inzake partijgrenzen zou breken. Het huwelijk Patsy Sörensen - Mieke Vogels was van korte duur en beide diva's stelden andere prioriteiten dan te timmeren aan een nieuwe politieke cultuur in Antwerpen. Met een verwijzing naar de Antwerpse Agalev-slogan bij

de vorige gemeenteraadsverkiezingen – “Vissen in de Schelde en Vogels in het stadhuis” – kan men nu stellen: “Vogels weg uit het stadhuis en de vissen uit de Schelde zwemmen binnenkort in de dorpskern van Doel”.

Patsy Sörensen heeft een aantal pogingen ondernomen om het de Antwerpse maffia lastig te maken, die in zijn zog de criminele voedingsbodem van het Vlaams Blok levert – maar het bleek eerder een strijd à la Don Quichotte want op veel steun en begrip binnen de coalitie kon men niet rekenen. Zij koos dan ook via Agalev voor de Europese springplank waar ze meer waardering en erkenning krijgt voor haar werk. De breuk met Agalev werd een feit omdat de Antwerpse Agalev-afdeling dacht dat zij met haar de BSV volledig ingepalmd had. Intussen hadden immers een aantal BSV-militanten eieren voor hun geld gekozen met een groene lidkaart. Klein Vlaanderen voluit! Er zijn immers een pak districtsraadzeteltes te verdelen in deze stad en Agalev beschikt niet over voldoende kandidaten.

Het gevolg liet zich voelen: progressief Antwerpen kreeg met de ‘hand in hand operatie’ geen dynamische beweging van groen en rood, waarin beide elkaar interactief aanvulden. Integendeel de beweging werd verland. Agalev handelde steeds meer vanuit partijbelang dan vanuit de beweging en het maatschappelijk belang. Na de vlucht van de tandem Sörensen-Vogels diende zich een nieuwe generatie binnen Agalev aan, die zich soms met een ongelooflijk pretentieuze arrogantie laat opmerken in debatten en verklaringen, vergetend dat bij de vorige verkiezing de BSV, waarrond verschillende linkse bewegingen zich hadden verzameld, meer dan 10.000 stemmen aanbracht.

Intussen mort de linkse en actieve Antwerpenaar verder en zoekt naar een nieuw politiek alternatief voor het neoliberalisme en voor een links-democratische uitweg tegen het dreigend-blokgevoel.

Terug naar af

Links Antwerpen staat terug aan af. Bij de volgende gemeenteraadsverkiezingen komt daar nog bij dat er districtsraden met bevoegdheden in de

deelgemeenten rechtstreeks verkozen worden. Het Blok maakt een serieuze kans om in sommige raden, zij het niet de absolute meerderheid, dan toch een blokkeringmeerderheid te verwerven. Een samenwerkingsverband in de wijken over de partijgrenzen heen zoals BSV voorstond is niet tot stand gekomen. Het vissen in elkaars vijver primeerde op de uitbouw van een civiel democratisch netwerk op wijkniveau, nochtans ons inziens het beste voorbehoedmiddel tegen de politieke propaganda van angst, haat en racisme en een ernstige bijdrage tot de democratisering van het stedelijk beleid.

Ze rekenden erop dat de ‘hand in hand operatie’ tussen rood en groen voldoende weerwerk zou kunnen leveren tegen de liberale ideologie. Maar op dat vlak hebben we ons misrekend.

Allerhande actiegroepen vinden geen rechtstreekse politieke vertaling meer van hun eisen en voelen zich meer en meer bedrogen in de hoop die zij op de groenen hadden gesteld, van fietsers tot vluchtelingenorganisaties, met daartussen zij die ijveren voor een leefbare wijk van Wilrijk tot Doel.

Anderzijds dreigt de versteviging van een neoliberal beleid de dualisering van de maatschappij, als voedingsbodem voor xenofobie en racisme, nog verder in de hand te werken. Links staat voor een dilemma: zelf opkomen in verdeeldheid met weinig electorale geloofwaardigheid en succes, wat qua realiteit van zetelverdeling in het voordeel van het Blok speelt – of de krachten bundelen.

Ondersteund door de KP werden er initiatieven genomen om samen met BSV, de SAP en delen van de SP, de krachten te bundelen. Deze initiatieven richtten zich ook naar de christen-democratische arbeidersvleugel en Agalev.

Doch het water was te diep na het teloorgaan van de ‘hand in hand operatie’. De analyses van KP en SAP, dat namelijk enkel een diepgaande hergroepering van links zonder exclusieve en zonder de dominantie van één van de componenten op termijn perspectief kon bieden voor een alternatief, verlieten paralel. Het verleden heeft voldoende aangetoond dat iedere kunstmatige lijstvorming tot een zoveelste mislukking gedoemd is, als zij niet gebaseerd is op het op lange termijn tot stand brengen van een nieuwe linkse open beweging waar iedereen met gelijke inbreng aan deelneemt.

Links van ...

Het enige verschil was dat sommigen wat te verdedigen hebben en tussen analyse en daad soms grote discrepantie bestaat. Ondanks het succes van een Antwerpse oproep gericht tot het brede linkse spectrum van ACW, SP, Agalev tot zogenaamd "klein links", verengde het debat al snel naar 'links van SP en Agalev.' Hierin kan de KP zich niet meer terugvinden. Voor de communisten staat er in deze stad meer op het spel dan het eigen gelijk van sommige linkse formaties, of het nu om het boegbeeld van de PVDA, Kris Merckx, gaat of om Nadine Peeters die als SAP kandidate binnen de 'hand in hand operatie' een zetel behaalde.

Waar het voor ons op aankomt, is de krachten links van de VLD en het Blok te verstevigen bij de volgende coalitie.

Daarom hebben we uiteindelijk gekozen, enkele van onze kandidaten als communist met hun eigen inbreng en programmapunten op de lijst van de SP te plaatsen. De Antwerpse SP stond open voor deze vernieuwing en stelde geen exclusieven.

Voor ons is het een prioriteit de krachten te bundelen tegen het Vlaams Blok, pogen de neo-liberale invloed te verzwakken door rood te verstevigen en de groenlinkse krachten te steunen. Dat dit niet kan uitsluitend via de verkiezingen, daar zijn wij ons ten zeerste van bewust, maar een open bundeling waarin ieder zijn eigenheid bewaart bij de lijstvorming geeft ook ruimte, op lokaal niveau en in de districten, voor gezamenlijke initiatieven om aldus langzaam verder te timmeren aan een progressief en democratisch Antwerpen. Voor het ondersteunen van deze streefdoelen inzake linkse bundeling werden ook contacten gelegd met delen van de vakbeweging.

Acht oktober zal duidelijk maken waar Antwerpen politiek staat.

Agalev dreigt de rekening gepresenteerd te krijgen voor haar pretentie te denken de enige vernieuwer te zijn waarbij weliswaar deelname aan de macht hoger wordt gesteld dan daadwerkelijke ondersteuning van en dialoog met de maatschappelijke bewegingen die fundamentele beleidsveranderingen eisen.

Wij willen in geen geval een verzwakking van rood, wat enkel in het voordeel zou zijn van wie zich rechts situeert.

Er is zeker geen nood aan een linkse propaganda-zetel in Antwerpen, maar wel aan het verankeren van een beleid dat, los van enge partijbelangen en -grenzen de reële problemen aanpakt.

Peter Veltmans (SAP)¹

1. Op Weg naar een Linkse Tragedie ?

In het vorige nummer van De Rooie Peper riepen we op om "het onmogelijke waar te maken", door te "ijveren voor een brede, pluralistische en offensieve eenheid" voor de gemeente- en districtsraadsverkiezingen, "van groenen, sociaal- en christendemocraten tot en met radicaal-linksen", teneinde de stad "niet helemaal cadeau te doen aan rechts en uiterst-rechts". We wisten natuurlijk dat dergelijke aanpak niet vanzelf tot resultaten zou leiden. Immers, "de leidingen van Agalev, ACW en SP zullen niet vanzelf een opening maken, precies omdat ze binnen het neo-liberaal kader willen blijven". En ja, er was (en is) inderdaad nog "heel wat wantrouwen en sectarisme dat moet worden overwonnen"...

Gelukkig stonden (en staan) we niet alleen. Meer dan 150 individuen, afkomstig uit alle lagen van de bevolking en actief in allerlei sociale bewegingen, gingen de uitdaging aan en onderschreven de oproep 'Groen-Links ? Ja, natuurlijk !'

Bloedende neuzen

De verschillende progressieve partijen in Antwerpen deden echter alsof hun neus bloedde. Het ACW reageerde helemaal niet en lijkt zich neer te leggen bij een opmerkelijke verschuiving naar rechts binnen de lokale CVP (gctuige daarvan de prominente positie van zogenaamde 'standenlozen' op de lijst en de de facto degradatie van de ACW-boegbeelden). De SP pleit er ondertussen vooral voor 'met rust gelaten te worden', teneinde de eigen 'identiteitscrisis' sereen te kunnen overwinnen. Agalev doet alsof zij – en zij alleen ! – de partij van de progressieve hergroepering zelf is. Des te pijnlijker dan ook, toen dit staaltje van image-building botste op de onmogelijkheid van een hernieuwde samenwerking met 'geprivilegieerde partner' BSV. De PVDA tenslotte lanceert zich al even navelstaarderig voor een zogenaamde 'PVDA+'-campagne, waarmee ze gewoon opnieuw willen doen wat ze altijd al deden, namelijk een campagne voeren voor het behalen

van 1 zetel in de gemeenteraad. Aan de andere kant weet de PVDA sinds de parlementsverkiezingen van 13 juni 1999 dat velen haar precies haar gebrek aan samenwerking met andere progressieven verwijten. Vandaar het gebruik van de '+' in haar huidige campagne (de '+' staat voor zogenaamde verruimingskandidaten ...).

Gelijkaardige aanpak

Het is overigens opvallend hoezeer de aanpak van Agalev, SP en PVDA in dit opzicht op elkaar gelijk is. Al deze partijen zeggen open te staan voor samenwerking met anderen, al deze partijen stellen hun lijsten open voor (individuele) 'onafhankelijke verruimingskandidaten', maar... al deze partijen zijn evenzeer als de dood voor openlijke, formele samenwerking met andere partijen en/of organisaties!

Dit leidt soms tot lachwekkende situaties. Zo kent heel links Antwerpen ondertussen wel de mop over SP-voorzitter Patrick Janssens, die overall langskomt waar Tom Lanoye al geweest is (het omgekeerde zou ons evenmin verbazen) ... Overigens zijn deze partijen wel verplicht om deze 'taktiek' te gebruiken, aangezien er naast een gemeenteraadslust ook nog eens 8 districtslusten samengesteld dienen te worden. Daarvoor zijn er 128 kandidaten per partij nodig en... de meeste partijen hebben niet eens zoveel actieve militanten, laat staan dat ze daaruit ook nog eens voldoende bekwame kandidaten zouden kunnen selecteren. Het regent dan ook aanbiedingen bij de actieve, partij-politiek ongeorganiseerde Antwerpenaren... Of waar het vissen in elkanders vijver toe kan leiden ...

Verwaarlozing inhoud

Hoe lachwekkend het soms ook lijkt, het dreigt uiteindelijk heel tragisch af te lopen. Want terwijl steeds meer kiezers door het linkse bos de bomen niet meer zien en zich steeds vertwijfelder afvragen hoe hun stem alsnog het verschil kan maken, lachen Vlaams Blok en VLD in hun vuistje. Zij weten dat zij de wind van de geschiedenis in hun zeilen hebben. Het feit dat de progressieve partijen zoveel energie steken in

hun onderlinge verdeeldheid en in hun lijststamenstelling zorgt er ondertussen ook voor dat de progressieven het inhoudelijke aspect compleet aan het verwaarlozen zijn. Rechts en uiterst-rechts varen er wel bij : het zijn hun thema's die ondertussen het schoon weer bepalen - veiligheid door repressie, xenofobie en veralgemeende onverdraagzaamheid, afbraak van de openbare diensten en steeds verdergaande vermarkting van het openbare leven.

Valse noten

Als er dan toch eens een inhoudelijke noot van de kakofonische linkse orkesten valt, dan blijken het veelal valse noten te zijn. Zo roemt Agalev de aanpak van de uitredende coalitie op het vlak van de afvalproblematiek. Dat precies deze aanpak zeer onpopulair is bij de sociaal achtergestelde lagen van de bevolking, lijkt hen niet te deren. Zo roemt de SP de repressief-xenofobe aanpak van de prostituees in sommige wijken, daarbij niet gehinderd door het vrijwel volledig vrijuit gaan van de pooiers en mensenhandelaars achter de schermen...

Onbeantwoorde problemen

Ondertussen blijven de echte problemen van het gros van de bevolking... onbeantwoord. Geen enkele partij wil of kan zich uitspreken over de aanpak van werkloosheid en sociale uitsluiting bij steeds bredere lagen van de bevolking. Geen enkele partij wil of kan een sociaal aanvaardbaar alternatief naar voren schuiven voor de steeds omvangrijker mobiliteitscrisis te Antwerpen. Geen enkele partij heeft een concreet antwoord op de opnieuw verslechterende financiële situatie van de stad.

Niet lijdzaam toezien

Wij beseffen dat de SAP een kleine partij is, maar dat betekent niet dat wij lijdzaam zullen blijven toezien. Om te beginnen zullen we blijven ijveren voor linkse eenheid tegen fascisme en verrechtiging. We blijven in dat opzicht openstaan voor samenwerking met alle progressieve krachten. Blijft die deur evenwel gesloten, dan zullen we niet nalaten onze antwoorden op de samenlevingscrisis te Antwerpen in een gepaste vorm

voor te leggen aan de bevolking. Dat niemand ons dan konit zeggen dat het zo niet bedoeld was !

2. BSV, Agalev en Linkse hergroepering

Balans van een mislukking

De vorige gemeenteraadsverkiezingscampagne (oktober 1994) kondigde zich voor de linkerkant heel wat hoopgevender aan dan de huidige. Dat was vooral te wijten aan een nieuw, hoopgevend fenomeen, onder de naam 'Beweging voor Sociale Vernieuwing'. Die Beweging voor Sociale Vernieuwing werd weliswaar mede opgericht onder impuls van Patsy Sörensen, maar betekende heel wat meer dan men van een loutere kiesvereniging zou kunnen verwachten. Het ging er wel degelijk om, eindelijk een geloofwaardig alternatief te creëren links van sociaal-democraten en groenen, via een nieuwe politieke beweging, die zich inhoudelijk duidelijk opstelde tegenover het neoliberale eenheidsdenken, die radicaal anti-fascistisch en anti-kapitalistisch was, die ervoor koos aan politiek te doen 'van onderuit', dus niet in functie van machtsdeelname door de 'leiders', maar wel in functie van machtsverwerving door de bevolking zelf, die pluralistisch was samengesteld en dus plaats bood aan mensen met uiteenlopende achtergronden en die intern democratisch functioneerde met respect voor 'afwijkende' meningen.

Het perspectief van de opbouw van deze nieuwe politieke beweging werkte uitzonderlijk aantrekkelijk. Tal van syndicalisten, jongeren, buurtactivisten, feministen, homo's en lesbiennes, migranten, militanten van SAP en KP en vele anderen vonden hun rechtmatige plaats in de BSV. Hun aanwezigheid zorgde ervoor dat het verkiezingsprogramma uitzonderlijk goed uitgebouwd werd en dat de campagne een reële dynamiek tentoon kon spreiden.

De wil om eindelijk een electoraal-geloofwaardige kracht uit te bouwen 'links van de bestaande linkerkant', ging overigens samen met een grote politieke maturiteit. Inderdaad, de BSV lanceerde zichzelf niet via het indienen van een sectarische, eigen lijst (die de stembusresultaten van links nog meer zou doen versplinteren), maar door integendeel 'Arm-in-Arm' een kartel-lijst met Agalev te maken (zonder nochtans het eigen profiel en programma overboord te werpen). Op die manier

werd overtuigend aangetoond dat inhoudelijk-linkse standpunten wel degelijk konden samengaan met een gedurfde eenheidsaanpak. Het enthousiasme dat werd losgeweekt was aanzienlijk en leidde tot een schitterend verkiezingsresultaat.

De winst die Agalev toen boekte kon dan ook grotendeels op rekening van de BSV worden geschreven : het was het eigen, radicaal sociaal profiel van de BSV, gekoppeld aan een wel-doordacht programma en goede kandidaten, dat diegenen over de streep wist te trekken die tot dan afgeschrikt werden door het te eenzijdig 'groen-groene' profiel van Agalev.

Helaas, na de verkiezingen moest de euforie al gauw opnieuw plaatsmaken voor de bittere werkelijkheid. De inzet van de meer dan 400 BSV-leden werd ingeruild voor de persoonlijke keuze van een enkel individu. Patsy Sörensen koos ervoor haar persoonlijke interesse voor een schepenambt voorrang te verlenen aan het uitbouwen van de BSV tot een politieke factor van betekenis tot ver buiten Antwerpen. Toegegeven, eenvoudig was de situatie op dat ogenblik niet. Er drong zich hoe dan ook een discussie op binnen de BSV over de te volgen politieke koers. Moesten we ingaan op de sirenenzang van Agalev, SP en anderen om de zogenaamde 'coalitie van de laatste kans' te vervoegen? Moesten we integendeel eerder kiezen voor de oppositie? En, als er voor die laatste optie geen meerderheid voorhanden zou geweest zijn in de BSV, hoe moesten we dan de voorkeur van de meerderheid in overeenstemming brengen met het principe van het pluralisme in de BSV?

Er was (en is) op al die vragen geen gemakkelijk antwoord te geven. Eén ding was echter duidelijk, we zouden er pas uitgekomen zijn, als iedereen de kans had gekregen om openlijk voor zijn of haar mening uit te komen. Dit nu precies werd onmogelijk gemaakt door Patsy Sörensen. Ze was vastbesloten om haar eigen carrièreplanning niet in de war te laten sturen door wie of wat dan ook. Daartoe moest ze het politiek debat onmogelijk maken. Om dat debat uit de weg te kunnen gaan, beschuldigde Sörensen in de media haar 'trotskistische' medestanders (wij dus) ervan "gevaarlijker dan het Vlaams Blok en erger dan de maffia" te zijn.

Opeens werden mensen, waar ze al maandenlang dagelijks mee samenwerkte, die haar van in het

begin open en bloot gezegd hadden wie ze waren en waar ze voor stonden, ervan beschuldigd 'infiltranten' en 'duikboten' te zijn. Op die manier werd de discussie op het congres van de BSV (discussie die helemaal in het teken stond van de eenheidswil van zowat alle aanwezigen) omgebogen tot de simplistische keuze 'voor of tegen Patsy's schepenmandaat'.

Het resultaat was er dan ook naar : eerst werden de 'trotskisten' weggejaagd (waaronder gemeenteraadslid Nadine Peeters), daarna de syndicalisten, dan de jongeren, de feministen, de homo's en lesbiennes, de buurtactivisten, de KP-ers,... tot er tenslotte enkel nog een klein kranseje getrouwen overbleef.

Tussendoor kon Patsy Sörensen wel haar ultieme droom waarmaken. Van Antwerps schepen 'mocht' ze het schoppen tot Europees parlements lid voor Agalev. Daarvoor moest ze zich dan wel een Agalev-lidkaart 'aanschaffen'. Niet gehinderd door enige bekommernis qua 'nieuwe politieke cultuur' deed ze dat dan ook... Het is overigens een publiek geheim dat Agalev-Antwerpen Sörensen liever kwijt dan rijk was en deze Europese 'oplossing' was voor hen dan ook een geschenk uit de hemel.

En toen kwam de campagne voor de gemeenteraadsverkiezingen van 2000. Agalev wou geen publieke breuk met BSV want dat zou zeer slecht uitkomen in de zorgvuldige opbouw van het 'ecologisch én sociaal' imago van Agalev. Dus werden er enkele plaatsen aangeboden aan sommige BSV-ers (met name Louis Wyns op de gemeenteraadslidlijst en Koen Calliauw op de districtslidlijst te Antwerpen). Dat was echter buiten de waard gerekend. Opeens stelde BSV, onder impuls van Sörensen, veel verdergaande eisen. Let wel : deze eisen draaiden niet rond de inhoudelijke profilering (integendeel: het oorspronkelijke BSV-programma werd ondertussen fel afgezwakt!). Wel kwam het erop aan tegemoet te komen aan de persoonlijke frustraties van Patsy Sörensen (ze wou dat er afgerekend werd met - alweer! - één van haar voormalige medestanders). Om de BSV ook nog iets te gunnen (waarschijnlijk vooral om alsnog de schijn te redden) werd ook nog een bijkomende verkiesbare plaats opgeëist.

Dit onwaarschijnlijke gedoe (vergeet niet: het gaat hier om een verkiezingscampagne in de grootste stad van Vlaanderen, met als inzet het

blijvend blokkeren van extreem-rechts!) werd voor Agalev de aanleiding om eindelijk definitief af te rekenen met Patsy Sörensen, met de BSV, maar vooral met welke vorm van formele samenwerking met andere, linkse organisaties dan ook. Met andere woorden, de botsing met Sörensen en BSV gaf aan Agalev het perfecte alibi om zich eindelijk ongegeneerd te kunnen terugplooiën op het eigen groot gelijk. In 1994 was Agalev nog gedwongen geweest zich neer te leggen bij een kartelverband. De hopeloze aanpak van Sörensen en haar BSV heeft dit perspectief vandaag de dag omgedraaid.

Daarmee is er een einde gekomen aan twee hoopvolle perspectieven: enerzijds de opbouw van een electoraal-geloofwaardige politieke beweging 'links van de bestaande linkerzijde' en anderzijds een succesvolle eenheidsaanpak, die uiteindelijk de weg zou kunnen openen naar een nieuwe verlinking van het politieke landschap. Hoe anders zou de politieke toestand van Antwerpen er hebben kunnen uitzien, als dit alles niet gebeurd zou zijn? Wat zouden we ter linkerzijde vandaag met zijn allen steviger in onze schoenen staan, als de BSV deze ontluistering (en dan nog wel om zo'n redenen) bespaard gebleven zou zijn?

De SAP weet maar al te goed hoe Patsy Sörensen uit de hoek kan komen. We zijn ons evenzeer bewust van het ontstellende verlies aan kwaliteit dat de BSV de laatste jaren moest ondergaan. Wat voor ons echter doorslaggevend is, dat zijn de politieke resultaten van een en ander. En daar, we kunnen er niet om heen, draagt Agalev de grootste verantwoordelijkheid. De kartellijst in 1994 hebben ze slechts 'tegen heug en meug' geslikt. De kritische opmerkingen vanuit (voormalige) BSV-kringen tegenover de coalitie hebben ze nooit ernstig willen nemen. Reële samenwerking met BSV-ers is er nooit geweest, niet op het terrein, niet in de gemeenteraad, niet naar de media toe. Alles was er steeds maar op gericht de schijn van de succesvolle groene partij hoog te houden. En tenslotte, nu Agalev voor de mogelijkheid staat om zich enerzijds te ontdoen van sommige figuren binnen de BSV en anderzijds te ijveren voor (hernieuwde) samenwerking met andere georganiseerde linkse krachten, kiest Agalev (blijkbaar met een zucht van opluchting) voor het complete terugplooiën op zichzelf. De opbouw van een links alternatief voor het neo-liberalisme werd daarmee vakkundig om zeep geholpen.

Diegenen die zich in 1994 met veel enthousiasme hebben ingezet voor de BSV, kunnen vandaag dan ook niet anders dan opnieuw te beginnen... in onvindig veel slechtere omstandigheden. Er is echter geen andere weg.

Nabeschuiving:

Over het beleid:

De beoordeling van de bestuurscoalitie blijkt voor de bevrageden meestal positief, ook al heeft men wel aandacht voor enkele minpunten, waarbij men onverwacht soms wijst op de schuld van de eigen politieke formatie. Maar ook al werkt deze coalitie redelijk, toch is het te vrezen dat het gepresteerde beleid bij een groot deel van de bevolking als onvoldoende zal overkomen om de verdere opgang van het Vlaams Blok te stuiten. Er blijft onvrede heersen over de aanpak van de 'criminaliteit, werkloosheid, stadsverloedering en openbare orde'. De aanpak van deze problematieken via financiering door allerlei fondsen is niet genoeg. Trouwens het bestaan van deze problematieken verklaart niet noodzakelijk en uitsluitend de verrechtsing van de bevolking. Wijst het integendeel niet op onderliggende gevoelens van onbehagen? Men mag blijkbaar een sociaal-psychologische component in de analyse niet verwaarlozen. De wijziging van de samenstelling van de stadsbevolking speelt daarbij een duidelijke rol: er wonen in de stad Antwerpen procentueel steeds meer sociaal-economisch zwakken, die sterke gevoelens van achteruitstelling ("alle hulp gaat naar de makaken") en onveiligheid ervaren. Deze gevoelens worden aangewakkerd en versterkt doordat alle zekerheden in het leven verdwijnen. Men heeft geen vertrouwen meer in de politiek, de economie, het rechtssysteem. Men voelt geen enkele binding meer, met bijvoorbeeld 'onze' stad, 'ons' land, 'ons' bedrijf. Antwerpen wordt door een groot deel van haar bevolking juist niet aangezien als een opwindende en uitdagende stad, maar als een beangstigende stad – een beeld dat door de sensatiebeluste media nog wordt versterkt. Men zou kunnen spreken van een 'haveneffect': het

opofferen van leefbare ruimte vanuit eng-economische overwegingen kenmerkt het verlies van het gevoel van een veilige haven: men ondervindt geen geborgenheid meer in een harteloze wereld. Het is niet zo verwonderlijk dat extreem-rechts goed scoort in grote steden. De verbondenheid van de mensen met een hogere instantie die voor hen zorgt, is voor hen belangrijk. Ook al is dit een rechtse, niet op emancipatie gerichte levenshouding, een linkse politiek moet daarmee rekening houden. Uit dit gevoel van verbondenheid kan in sommige gevallen ook een gevoel van eigen verantwoordelijkheid voor het maatschappelijk geheel groeien. Het voeren van een repressiebeleid binnen de bestaande ordening lost het probleem niet op. Maar vormt de alternatieve politiek van preventie en 'insluiting' – het laten deelnemen van de kansarmen aan de bestaande economische ordening – de oplossing van het verrechtsingsprobleem? De maatregelen, die gebaseerd zijn op ideeën over een actieve welvaartsstaat, waarin arbeidsflexibiliteit hoog aangeschreven staat, bieden ook geen antwoord. De gewenste flexibiliteit van de werknemers bevordert niet het gevoel van verbondenheid en geborgenheid.

Het invoeren van nieuwe communicatievormen is zeker positief te noemen (alle Antwerpenaren op internet en een betere communicatie stad-burger door een modernere, meer open stijl van informatie) maar onvoldoende als tegenwicht. Toch ook hierbij moet men zich zelfs de vraag stellen of dit 'modernisme' geen averechts effect kan hebben. Het is namelijk onvertrouwd en kan juist

Maar vormt de alternatieve politiek van preventie en 'insluiting' – het laten deelnemen van de kansarmen aan de bestaande economische ordening – de oplossing van het verrechtsingsprobleem?

afstand scheppen: het bevordert niet de gewenste geborgenheid.

De waardering die men ongetwijfeld kan opbrengen voor het culturele beleid, is een pluspunt voor de coalitie, doch heeft slechts effect op een daarvoor gevoelig deel van de kiezers.

Men geeft in feite drie antwoorden op de vraag hoe men op verkiezingsvlak de dreigende opgang van het Vlaams Blok kan afwenden: a. een rood-groene coalitie b. een 'klein-linkse frontvorming' of c. een versterking van Agalev of de SP door klein-linkse formaties.

De eerste mogelijkheid – een rood-groene éénheidslijst – is door Agalev en blijkbaar ook niet door de SP gewenst. De partijpolitieke polarisering – de bestuurscoalitie tegen het Vlaams Blok – maakte het Vlaams Blok tot enig alternatief voor het gevoerde beleid. Een momenteel sterke eigen profileren van de coalitiepartners is voor hen dan ook wenselijk en noodzakelijk. Maar betekent dit dat het daarom beter is om elk afzonderlijk aan de verkiezingen deel te nemen? De onderlinge verschillen tussen links en (gematigd) rechts moeten zeker worden benadrukt. Een rood-groene coalitie is maar een deelaspect van de aftredende coalitie.

Verliest Agalev door haar feitelijke weigering van de rood-groene eenheidslijst (of kartel?) niet aan geloofwaardigheid bij het niet zo zuiver 'groen-groene' kiezerspubliek? En hebben haar beleidsdaden – haar gestuntel in het symbooldossier 'Doel' – ook haar krediet bij dit laatste publiek niet aangetast? Ook al gaat Agalev, evenals het Vlaams Blok, nationaal gezien er in verschillende gemeenten op vooruit – aangezien ze in veel gemeenten voor het eerst opkomen – in Antwerpen zou ze wel veel van haar pluimen kunnen verliezen en is elke euforie voorbarig.

Een gelijkaardige voorspelling is ook voor de SP te maken. De afstraffing van de Tobback-Elcharoduslijn tijdens de laatste parlementsverkiezingen laat het ergste vermoeden. Het verdoken bespelen van de Vlaams-Blokthema's heeft de SP geen goed gedaan. Ze verloor daardoor verdere geloofwaardigheid bij een links kiezerspubliek. Mag niet hetzelfde verwacht worden van de huidige aanhangers van een 'sociaal-liberale visie' (de Blair-Schröderdoctrine)? Bestaat er nog wel een eigen socialistische ideologie? Doet de SP meer dan in dezelfde vijver vissen van de andere linkse politieke groepen? Bevorderen ze daardoor niet juist de verdeeldheid 'ter linkerzijde' in plaats van het vormen van een goed links alternatief voor de verrechtsing? Haar electorale afkalving brengt haar wel tot het besef dat ze meer dan in het verleden ook radicaal links nodig heeft.

Een uitsluitend klein-linkse frontvorming behoort niet tot de mogelijkheden. Het verleden (Ela, Regenboog, groen-rode beweging) heeft bij herhaling uitgewezen dat, ondanks hooggespannen verwachtingen, de zwakke electorale resultaten een domper zetten op het voortzetten van de samenwerking buiten de verkiezingen om. Trouwens de verschillen met de zich stalinistisch en dogmatisch opstellende PVIDA bleken telkens te groot om ook hen erbij te betrekken. Dit was aan beide zijden ook niet wenselijk. Radicaal links kan nochtans als beweging en steunende op scherp kritische analyses van het maatschappelijk gebeuren als 'zweep' en 'geweten' voor links fungeren. Doch het is niet zonder meer zeker dat het in beperkte mate voorkomen van radicaal-linkse kandidaten op SP- en Agalevlijsten deze functie in voldoende mate kan vervullen. Het gewicht dat zij in de schaal kunnen werpen, is voorsnóg te klein opdat de grote broers er sterk rekening mee moeten houden. Wel werd aan de zijde van de Antwerpse SP een taboe doorbroken door het aanvaarden van communistische kandidaten. Opdat deze variante op een 'éénheidsfront' succes zou hebben dient complementair hiermee rond het geheel van de linkerzijde (inclus de groenen en de vele politiek dakloze linksen) een ruimere sociale basis tot stand te komen. Deze basis zou mede gevormd kunnen worden door het stimuleren van een kritische en constructieve dialoog met activisten en verantwoordelijken binnen de nieuwe sociale bewegingen en de 'traditionele' arbeidersbeweging rond het stedelijk beleid en de specifieke problematiek van een middelgrote stad als Antwerpen.

In programmatisch opzicht kan radicaal links binnen en samen met deze 'nieuwe' linkerzijde impulsen geven voor het afdwingen bij de federale en Vlaamse voogdijoverheden, van ruimere financiële middelen en het zoeken naar lokale alternatieve financieringen en voorzieningen (gemeentelijke fiscaliteit, stedelijk woningbestand ...) voor het voeren van een nieuw ambitieus stedelijk sociaal beleid (zie het artikel van André Mommen 'Inzet en achtergrond van de gemeenteraadsverkiezingen' in dit nummer). De strijd en het succes van dergelijk beleidsprogramma kan links en een democratisch stadsbestuur positief profileren tegenover de extreem-rechtse demagogie.

Dit is voorsnóg toekomstmuziek. We willen geen voorspellingen maken over de verkiezingsuitslag. Een eventueel pessimistisch fatalisme

brengt geen zoden aan de dijk want 'wat de uit-slag ook moge zijn' de geschetste problemen moeten blijven deel uitmaken van het politieke agenda van de linkerkant. Met Gramsci geloven we in 'het pessimisme van het intellect en het optimisme van de wil.'

Afspraak dus na 8 oktober als de kaarten geschud zijn.

Redactie: Guy Quintelier en Jos Wolles.

(De inleiding en de nabeschouwingen zijn een door Jos Wolles herwerkte versie van een eerder door Guy Quintelier geschreven tekst.)

Noten

- 1 Van Peter Veltmans kregen we als antwoord op onze vragen 2 artikels die hij eerder in *De Rooie Peper*, het Antwerps blad van de SAP, publiceerde. We drukken ze hier af.

a a n k o n d i g i n g

De Oostvlaamse Volkshogeschool organiseert in samenwerking met IMAVO vzw de cursus:

"FREUD: GENIE OF KWAKZALVER?"

De ideeën van Sigmund Freud hebben een enorme weerklank gehad in de 20ste eeuw. Volgens sommigen is de invloed van Freud terecht, volgens anderen is Freud de meest overschatte denker van de vorige eeuw.

In deze cursus komen voor- en tegenstanders aan het woord. Tijdens de eerste avond gaat filosoof Guy Quintelier na welke inzichten Freud ons nu nog te bieden heeft. Quintelier verdedigt de stelling dat Freud ons op het vlak van ons individueel-psychisch functioneren nog steeds zinvolle dingen heeft te zeggen en dat de maatschappelijke consequenties van zijn inzichten ons niet onverschillig kunnen laten. Verder stelt hij vast dat veel kritieken op Freud niet uit de teksten van Freud zelf vertrekken en gemakkelijk te weerleggen zijn door Freuds teksten zelf te lezen.

Eén van de Freud-critici, wetenschapsfilosoof Geerd Magiels, komt tijdens de tweede avond aan het woord. Hij gaat ervan uit dat de neurowetenschappen ons in de laatste twintig jaar meer geleerd hebben over de werking van de hersenen en het lichaam dan in de tweeduizend jaar daarvoor. Wat blijft er in dat perspectief overeind van Freud en zijn beweringen? Vandaag kun je Freud en zijn gedachtegoed benaderen op drie manieren. Als protagonist in zijn eigen dramatische levensverhaal, als bedenker van een (pseudo)theorie of als ontwikkelaar van een therapievorm. De cruciale vraag is of er filosofische, empirische of klinische gegevens zijn die de psychoanalyse ondersteunen.

Tijdens de derde avond houden beide filosofen een debat waarin ze hun ideeën verder uitwerken en waarin jouw vragen uitgebreid aan bod kunnen komen.

Begeleiding

Guy Quintelier, filosoof en stafmedewerker IMAVO

Geerd Magiels, wetenschapsfilosoof en auteur van *Het brein. 100 jaar na Freud* (EPO, 1999)

Tim Deschaumes, stafmedewerker Oost-Vlaamse Volkshogeschool

Wanneer?: 3 woensdagavonden (19u30-22u30) : 11, 18 en 25 oktober 2000.

Waar?: Stichting- Lodewijk de Raet; Oost-Vlaamse Volkshogeschool; Nederkouter 111; 9000 Gent.

Aantal deelnemers: Maximum 16.

Bijdrage: 1.720 BEF - inclusief teksten.

Code: 000094

Inschrijving: Na inschrijving (09/224.22.65) de bijdrage storten op rekeningnummer 425-2072471-65 van de Oost-Vlaamse Volkshogeschool met vermelding van de code van het programma.